

'Ik heb een optimistische natuur. Alles moet weer goedkomen.'

ROestafette → op bezoek bij Marlite Halbertsma



VOLLEDIGE NAAM Maria Elisabeth Halbertsma

GEBOREN 15 november 1947 in Groningen

HUIDIGE WOONPLAATS Rotterdam & Groningen

GEZINSSITUATIE Samenwonend met vriendin Hanneke
en kat Wolfje

MIDDELBARE SCHOOL Johan van Oldenbarneveltgynasium
in Amersfoort

VERVOLGSTUDIE Kunstgeschiedenis, Universiteit van
Utrecht

SCRIPTIE Lambert Jacobsz, een Amsterdammer
in Leeuwarden

EERSTE BIJBAAN Potjes vullen met koperpoets in de
Johnson Wax fabriek

EERSTE BAAN Stafdocente Kunstgeschiedenis aan de
Academie Minerva, Groningen

WAT STAAT ALTIJD OP UW Kattengrit

BOODSCHAPPENLIJSTJE?

WAT IS UW FAVORIETE Oud en Nieuw

FEESTDAG?

BESCHRIJF UZELF IN VIJF Optimistisch, vol vertrouwen, ijverig,

TREFWOORDEN nieuwsgierig, levensgenieter

WIE GAAN WE DE VOLGENDE Gijsbert Oonk

KEER INTERVIEWEN?

In deze rubriek komt ROest bij FHKW-stafleden thuis om de persoon achter de naam te leren kennen. Prof. dr. Marlite Halbertsma is sinds 2002 opleidingsdirecteur Algemene Cultuurwetenschappen aan de FHKW. Ze doceert onder meer Geschiedenis van Kunst en Cultuur en begin dit jaar kende NWO haar een subsidie toe voor internationaal onderzoek naar cultureel erfgoed.

DOOR KIRSTEN VOS

De tussen Groningen en Rotterdam op en neer reizende Marlite Halbertsma heeft haar pied-à-terre in Rotterdam gevonden aan de Maas, achter de watertoren vlakbij Woudenstein. Bij de eerste van de drie woontorens aan de Watertorenweg toets ik in een supersonisch systeem haar huisnummer in en de stem van Halbertsma laat me binnen. Later die avond verlaat ik glimlachend de woning, als ik denk aan deze Groningse die net de nieuwste Harry Potter uitgelezen heeft en hoopt dat in het laatste deel zal blijken dat de ouders van Harry Potter nog leven.

U heeft in het voorjaar een NWO-subsidie gekregen voor uw onderzoek Globalisation & Cultural Heritage. Hoe ver bent u al met uw onderzoek?

'We gaan 1 september starten. Ik ben tot nu toe alleen maar bezig geweest met mensen aantrekken, ik heb nu twee onderzoeksters gevonden met bijzonder geschikte achtergronden. De ene komt van Curaçao, de andere komt uit die andere voormalige kolonie, Indonesië. Ik wil de beste mensen hebben en deze twee hebben niet alleen uitstekende papieren, maar hebben ook nog eens hun wortels in de gemeenschappen die we gaan onderzoeken.'

Want uw onderzoek is gericht op de Black Atlantic, onder meer?

De 'Black Atlantic' is één van de cases die we onderzoeken. 'Black Atlantic' is het gebied tussen West-Afrika, West-Europa en het Caraïbisch gebied. Het is de route van de vroegere slavenhandel. We onderzoeken hoe men op dit moment in deze regio omgaat met cultureel erfgoed, van forten tot plantages en slavenhuisjes. Hoe, door

Halbertsma

wie en voor wie worden die beheerd? In Willemstad, op Curaçao, heeft een Nederlandse particulier een slavernijmuseum geopend, maar daar komen vooral toeristen, niet de bewoners zelf. Sommige Antillianen scha-

‘De universiteit viel mij tegen, het aanbod was een verzameling van hobbies van individuele docenten.’

men zich voor hun slavernij-afkomst. Het hele idee van cultureel erfgoed komt uit het Westen, in het onderzoek wordt de vraag gesteld hoe cultureel erfgoed functioneert in een samenleving waar heel anders over het verleden en tastbaar erfgoed wordt gedacht. We gaan dit met name onderzoeken voor het gebied van de ‘Black Atlantic’ en voor Indonesië.’

de invoering van de BaMa-structuur. Aan de ene kant is dat beter, studenten lopen minder studievertraging op. Aan de andere kant werkt het verschooling in de hand: de studenten moeten nu beter plannen en de docenten ook. Je ziet dat aan de ene kant het onderwijs verschoolt, waar het vroeger veel vrijer was. Maar je ziet ook dat het onderwijsaanbod veel beter op elkaar is afgestemd, waar het vroeger minder samenhang vertoonde.’

Waarom bent u kunstgeschiedenis gaan studeren?

‘Ik heb heel lang zitten dubben: geschiedenis, maar dat was het vak van mijn vader, ik wilde niet hetzelfde doen als mijn ouders, of taal, of filosofie? Kunstgeschiedenis was de studie die deze interesses combineerde. Ik



U reist op en neer tussen Rotterdam en Groningen. Waarom blijft u in Groningen wonen?

‘Ik woon voor de helft in Rotterdam en voor de andere helft in Groningen - ik kan niet goed kiezen. Ik heb heel lang met plezier in Groningen gewoond en gewerkt, mijn vriendin werkt daar nog steeds en we hebben een heerlijk huis daar.’

Hoe bent u bij de FHKW terechtgekomen?

‘In mei 1989 zag ik een advertentie in de krant, in die tijd gebruikte je daarvoor nog de krant, voor de functie van universitair docent. De opleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen was helemaal nieuw, dat leek mij wel wat. Samen met Susanne Janssen, Ton Bevers en Berend Jan Langenberg hebben we die opleiding inhoud gegeven.’

Wat is volgens u veranderd sinds 1989? Zijn de studenten anders dan toen u hier kwam?

‘Nee, de studenten zijn niet wezenlijk veranderd. Ze zijn niet minder maatschappelijk betrokken of zo. Dat is wel hetzelfde gebleven. Het onderwijs zoals ik het hier aantrof leek sterk op wat ik in Groningen kende, tamelijk klassikaal met hoorcolleges. Dat nodigde de student niet uit om tijdens de trimesters veel te doen, een keer in de drie maanden werkte men heel hard voor de tentamens. Dat is nu wel anders, zeker sinds

heb in Utrecht gestudeerd. Daar heb ik heel veel geleerd, vooral over academisch onderwijs. Ik heb daar slecht onderwijs gehad! Mijn geschiedenisleraar van de middelbare school in Amersfoort, Sjoerd de Vries, die wist wat lesgeven was. Zes jaar lang was de les van hem het hoogtepunt van de dag.’

Uw geschiedenisleraar was het hoogtepunt van de dag op uw middelbare school?

‘Ja! Hij was zelf gegrepen door het vak. Hij kon zich bovendien inleven in kinderen vanaf een jaar of twaalf, hij maakte geschiedenis inzichtelijk en maakte ook uitstapjes naar de kunstgeschiedenis. Eindexamenonderdeel was in die pre-Mammoettijden de Nederlandse parlementaire geschiedenis van 1813 tot heden. Zelfs dat vonden we leuk, ik weet nog alles. Ik heb op een heel ouderwets gymnasium gezeten, met een wellicht conservatieve, maar op zich duidelijke opvatting van wat je moest weten, waarom je dat moest weten en hoe je problemen moest oplossen. De universiteit viel mij tegen, het aanbod was een verzameling van hobbies van individuele docenten, je moest maar zien wat je met hun informatie deed. De systematiek om om te gaan met complexe informatie had ik gelukkig op de lagere school geleerd.’

De lagere school?

'Ja, ik heb Montessori-onderwijs gehad. Je leert daar niet te vragen hoe iets moet, je moet alles zelf doen. Dat was bij mijn studie in Utrecht broodnodig. Van de tentamens stond alleen het onderwerp vast, maar niet de omvang en de aard van de informatie - er waren bijvoorbeeld geen boekenlijsten. Via ouderejaars en sommige aardige wetenschappelijke medewerkers kwam je er dan achter wat je zo kon verwachten bij het tentamen van de hoogleraar. Door angst en eerzucht gedreven deed je dan wel vaak meer dan nodig: met één tentamen ben ik een jaar bezig geweest.

Wat fascineert u?

(Zucht diep) 'Alles. Geschiedenis, cultureel erfgoed, muziek, literatuur; maakt niet uit of het high of low art is. Harry Potter fascineert me ook. In die boeken zijn allerlei elementen opgenomen uit de geschiedenis, tovenarij, fantasy, archetypes van goed en kwaad, al die verschillende sferen, ik kan die boeken met rode oren zitten lezen.'

Harry Potter? Wat weten mensen nog meer niet van u dat ze niet zouden verwachten?

(Glimlachend) 'Ik was gek op de Muppets, daar bleef ik vroeger voor thuis. Ik heb de Muppets nog gezien toen die twee oudjes op het einde er nog niet waren. En ik ben gek op katten. Wij hebben nu een heel oude, van twintig jaar, hij heet Wolfje. Hmm... Een van mijn vroegere passies waren oude auto's. Ik kan nog steeds op straat stil blijven staan, diep getroffen door de schoonheid van een mooie auto. Wij hebben eerst drie

Saabs 96 versleten, in 1991 kwam de BMW 2002 uit 1973, daar hebben we in gereden tot drie jaar geleden, toen de roest toesloeg en bovendien de vette super waar deze slurpauto's van houden, steeds moeilijker te krijgen werd. Op het laatst moesten we steeds bijvullen met vloeibaar lood en we waren de beste vrienden van de Wegenwacht. Sinds drie jaar rijden wij in een gewone nieuwe auto, de lol is er wat dat betreft echt wel af, al is een auto die het altijd doet, ook heel prettig. Maar het is niet mooi.'

Wat heeft u over uzelf geleerd?

'Dat 't altijd wel weer goed komt. Als je het gevoel hebt dat je er niet uitkomt, zijn er altijd wel mensen die je willen helpen. Het probleem is niet het afmaken, het probleem is het beginnen. Ik heb een heel optimistische natuur.'

'Als je het gevoel hebt dat je er niet uitkomt, zijn er altijd wel mensen die je willen helpen.'

Wat drijft u?

'Nieuwsgierigheid. Het ervaren van schoonheid. Dat klinkt wat pathetisch, maar schoonheid kan overal inzitten.'

Wat staat nog op uw lijstje om te doen?

'Ik hoop natuurlijk dat het NWO-onderzoek tot een goed einde komt. Dat de beide dames boeken schrijven die meesterwerken blijken te zijn. Ik hoop meer goede promovendi te vinden voor andere onderzoeken. Ik hoop zelf nog een en ander te schrijven. Verder hoop ik dat het zoutvat van Benvenuto Cellini ooit gevonden wordt, dat in mei 2003 gestolen is uit het Kunsthistorisches Museum in Wenen, tijdens een museumnacht. Als het risico zo groot is dat kunstwerken van dusdanige waarde gestolen worden, moeten ze daarmee ophouden. En ik hoop dat Harry Potter Voldemar verslaat. Dumbledore is tot mijn grote schrik in deel zes overleden, Trees Ketting (werkzaam bij bureau Bestuur en Beheer op de faculteit, KV) troostte mij dat het een list is van de oude tovenaars en dat hij in deel zeven weer terugkomt. Hopelijk blijken de ouders van Harry Potter dan ook nog te leven. Alles moet weer goedkomen.'

Wat heb ik u niet gevraagd dat ik wel had moeten vragen?

'Mijn gedachten over het onderwijs aan de FHKW. En Rotterdam, ik heb een grote liefde voor Rotterdam. Ik vind het een geweldige stad. Mijn betovergrootvader Dirk Henkemans heeft in de strenge winter van 1864 zijn leven gegeven voor het Museum Boymans, dat afbrandde. Na het blussen van de brand is hij bezweken aan de complicaties van een longontsteking. Mijn oudoom Hendrik was één van de eerste studenten aan de NEH (Nederlandse Economische Hogeschool, voorganger van de Erasmus Universiteit, KV). In 1915 is hij begonnen aan zijn studie. Hij vond het leuk dat ik hier ging werken. Ik heb sinds 1989 veel projecten gedaan met culturele instellingen in Rotterdam, op dit moment zit ik een commissie die nadenkt over de herinrichting van de Laurenskerk. We willen de Laurenskerk aantrekkelijker voor bezoekers maken. Het leuke van dit soort projecten is dat je dingen samendoet met heel verschillende mensen. Zo werk ik in de Laurenskerk weer samen met de beste tentoonstellingsontwerper van Nederland, Herman Kossmann, die ik heb leren kennen bij de voorbereidingen van de Interbellumtentoonstelling in 2001 in Las Palmas. Dat is een kwestie van doen, geen kwestie van onderzoek.'

